

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa [...] Spółki z o.o. w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
z udziałem zainteresowanych: M. B., M. P., B. M., P. M., D. M., X. Y., H. M., A. G.,
M. N., R. M., A. Ł., M. M., G. S.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 sierpnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej Przedsiębiorstwa [...] Spółki z o.o. w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 18 października 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Przedsiębiorstwa [...] Spółki z o.o. w K.
na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z 18 października 2016 r., oddalił apelację płatnika składek Przedsiębiorstwa [...] Spółki z o.o. w K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 3 lipca 2015 r. oddalającego odwołania płatnika od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z 28 listopada 2014 r. i z 23 grudnia 2014 r. stwierdzających, że zainteresowani M. B., M. P., B. M., P. M., D. M., X. Y., H. M., A. G., M. N., R. M., A. Ł., M. M., G. S., jako osoby wykonujące pracę na podstawie umów o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu u płatnika składek w okresach wskazanych w każdej z decyzji i przy podstawie wymiaru składek szczegółowo ustalonej z osobna dla każdego zainteresowanego.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że łączące wnioskodawcę z zainteresowanymi umowy cywilnoprawne nazwane umowami o dzieło, których przedmiotem było między innymi: codzienne sprzątanie i mycie wagonów tramwajowych i kolejowych, sprzątanie i odśnieżanie terenów zewnętrznych, koszenie trawy oraz grabienie trawnika - wszystko na terenie C. w K., mycie okien, pranie wykładzin i tapicerki w budynku C. w K., miały w istocie charakter umów o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu, co spowodowało powstanie obowiązku ubezpieczenia społecznego zainteresowanych z tytułu realizacji tych umów zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.).

Czynności faktyczne objęte spornymi umowami ze swojej natury obejmowały sekwencję powtarzających się (cyklicznych) działań, które należało podejmować z zachowaniem należytej staranności. Oznacza to, że były to czynności starannego działania i nie chodziło w nich o osiągnięcie żadnego, weryfikowalnego obiektywnie rezultatu (dzieła). Szereg powtarzalnych czynności, nawet gdy prowadzi do wymiernego efektu, nie może być rozumiany jako jednorazowy rezultat i kwalifikowany jako realizacja umowy o dzieło. Przedmiotem umowy o dzieło (art. 627 k.c. i nast.) nie może być bowiem osiąganie kolejnych, bieżąco

wyznaczanych rezultatów. Tego rodzaju czynności są charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług, którą definiuje obowiązek starannego działania (starannego i cyklicznego wykonywania umówionych czynności). O prawidłowym zakwalifikowaniu danej umowy cywilnoprawnej nie decyduje wyłącznie jej nazwa ani jej formalne postanowienia, lecz również sposób jej wykonywania, a w szczególności realizowanie przez strony cech charakterystycznych dla określonego stosunku prawnego. Zgodny zamiar stron i cel umowy objawiają się często nie w treści kontraktu (który zazwyczaj odpowiada kodeksowym wzorcom), ale w sposobie jego realizacji, odślaniającym rzeczywiste intencje stron.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] wywiódł płatnik składek, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o uchylenie wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wszystkich zaskarżonych decyzji i stwierdzenie, że prace świadczone przez zainteresowanych były wykonywane na podstawie umów o dzieło, a co za tym idzie nie podlegali oni obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu, a także o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu oraz pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej.

Skargę kasacyjną oparto na podstawach naruszenia prawa materialnego: art. 750 k.c. w związku z art. 734 § 1 k.c.; art. 627 k.c.; art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 353¹ k.c.; art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony potrzebą wykładni art. 627 k.c. i art. 750 k.c. jako budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, ponieważ część orzeczeń Sądu Najwyższego prezentuje stanowisko, że wykonywanie prostych i powtarzalnych czynności, do których podejmowania nie jest potrzebne posiadanie jakichś szczególnych kwalifikacji, nie stanowi przedmiotu umowy o dzieło (np. wyroki z 26 marca 2013 r., II UK 201/12, LEX nr 1618766 oraz z 25 października 2016 r., I UK 446/15, LEX 2163323). Jednak w najnowszym orzecznictwie (np. wyrok z 25 października 2016 r., I UK 471/15, LEX nr 2159125) Sąd Najwyższy – w

odniesieniu do oczywiście prostych i powtarzalnych czynności, jakie sprowadzały się do wykonania wykopu – doszedł do całkowicie odmiennej konstatacji, że brak jest podstaw do zastosowania art. 734 § 1 i art. 750 k.c. do umowy, której przedmiotem był wykop pod gazociąg, ponieważ mają do niej zastosowanie przepisy dotyczące robót budowlanych, co świadczy (zdaniem skarżącego) o przyjęciu, iż charakter czynności określany w orzecznictwie jako „czynności proste i powtarzalne” nie przesądza o zastosowaniu art. 750 k.c.

Ponadto, zdaniem skarżącego, skarga jest oczywiście uzasadniona w zakresie zarzutów naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 353¹ k.c. w związku z art. 627 i 750 k.c. przez zaniechanie dokonania indywidualnej oceny umów łączących skarżącego z każdym z zainteresowanych, zgodnie z przesłankami art. 65 § 1 i 2 k.c., oraz przyjęcie wykładni treści umów wyłącznie w oparciu o brzmienie umowy/rachunku oraz własne założenia Sądu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Sprawy Przedsiębiorstwa [...] Spółki z o.o. w K. z odwołań od decyzji organu rentowego dotyczących ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym i kwalifikacji umów zawieranych przez tę Spółkę były już przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy. W sprawach I UK 223/17, I UK 423/17, I UK 452/17 Sąd Najwyższy postanowił o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W obecnie rozpoznawanej sprawie strona skarżąca powiela uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Nie podaje nowych przekonujących argumentów, które mogłyby uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przedstawiona przez skarżącego potrzeba wykładni art. 627 k.c. i art. 750 k.c. nie istnieje w odniesieniu do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, ponieważ Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w przedstawionej kwestii, a

rozbieżność orzecznictwa w przedstawionym w skardze kasacyjnej zakresie jest pozorna, albowiem wynika z odmiennych stanów faktycznych.

Wprawdzie skarżący przytoczył orzeczenia odnoszące się do kwestii dopuszczalności zakwalifikowania prostych i powtarzalnych czynności jako przedmiotu umów o dzieło, jednak podstawy faktyczne rzekomo rozbieżnych orzeczeń były różne. To sprawia, że sugerowana przez skarżącego rozbieżność w orzecznictwie w rzeczywistości nie występuje. Wymienione w uzasadnieniu skargi kasacyjnej wyroki Sądu Najwyższego (z 26 marca 2013 r., II UK 201/12, LEX nr 1341964 i z 25 października 2016 r., I UK 446/15, OSNP 2018, nr 2, poz. 18) wpisują się w ugruntowaną i jednolitą linię orzeczniczą, według której umowami o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. – dla potrzeb ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym – nie są umowy, których przedmiotem jest wykonywanie prostych i powtarzalnych czynności, choćby przynosiły pewien efekt w potocznym rozumieniu (np. umycie okien, wygrabienie liści z trawnika, odśnieżenie chodnika). O tym, że wykonanie określonej czynności (szeregu powtarzających się prostych czynności), bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie, jest cechą charakterystyczną umów zlecenia (gdy chodzi o czynności prawne – art. 734 § 1 k.c.) oraz umów o świadczenie usług nieuregulowanych innymi przepisami (gdy chodzi o czynności faktyczne – art. 750 k.c.), Sąd Najwyższy wypowiedział się wprost w postanowieniu z 25 lipca 2012 r., II UK 70/12 (LEX nr 1318380) oraz w wyrokach z 4 czerwca 2014 r., II UK 561/13 (LEX nr 1504566) i z 28 czerwca 2016 r., II UK 288/15 (LEX nr 2107096).

Z kolei wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 2016 r., I UK 471/15 (LEX nr 2159125), wymieniony przez skarżącego, mający rzekomo przełamywać utrwaloną linię orzeczniczą w odniesieniu do oczywiście prostych i powtarzalnych czynności, jako wydany w sprawie umów cywilnoprawnych, których przedmiotem było wykonanie robót (wykopów ziemnych) niezbędnych do realizacji inwestycji budowlanej polegającej na budowie przez płatnika składek gazociągu na zlecenie inwestorów zewnętrznych, został wydany w szczególnym stanie faktycznym. W sprawie tej podstawą rozstrzygnięcia było przyjęcie założenia (ustalenia faktycznego), że w spornych umowach „określono termin wykonania, miejsce, zindywidualizowane rozmiary (szerokość, głębokość i długość wykopu) oraz

podlegające sprawdzeniu wymagania jakościowe, od których spełnienia uzależniona była zapłata uzgodnionego wynagrodzenia za wykonane roboty ziemne”. Przy takich ustaleniach, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na przebieg procesu technologii układania sieci gazowych oraz wynikające z tego procesu uwarunkowania pracy podwykonawcy wykonującego wykopy pod sieć gazową łącznie z podsypką i zasypką – to jest konieczność powiązania lub równoczesnego współdziałania wykonawcy wykopu z innymi wykonawcami w jednym procesie technologicznym, a także konieczność sprawdzania na bieżąco rezultatu prac wykonawcy wykopu pod względem niewadliwości wykonanych wykopów oraz ich przydatności technicznej pod realizowany gazociąg. W sprawie objętej powołanym wyrokiem specyfika procesu technologicznego, w ramach którego zainteresowani wykonywali prace (wykopy ziemne), warunkowała sposób określenia przedmiotu ich zobowiązań w momencie zawierania umów. Przedmiot prac zainteresowanych został sprecyzowany na etapie realizacji umowy przez ustalenie obiektywnych mierników (długość, głębokość, szerokość wykopu, jego szczególne umiejscowienie, związek z innymi prowadzonymi równolegle pracami budowlanymi), a następnie stosownie do przyjętych parametrów wyliczano zainteresowanym wynagrodzenia, co wynikało z ustaleń faktycznych dokonanych w tamtej sprawie.

Nie można również uznać, aby skarżący wykazał istnienie kwalifikowanej postaci zarzucanego naruszenia przepisu prawa materialnego, które polegałoby na jego oczywistości, widocznej dla każdego *prima vista*, zważywszy, że potencjalne stwierdzenie oczywistego naruszenia wskazanego w podstawach skargi przepisu prawa materialnego (art. 65 k.c. i art. 353¹ k.c.) wymagałoby kolejnej (ponownej) weryfikacji i oceny zebranego materiału dowodowego, co usuwa się spod kontroli kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z tych przyczyn należało uznać, że skarżący nie zdołał wykazać istnienia potrzeby rozpoznania skargi ze względu na jej oczywistą zasadność, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono z mocy art. 98 k.p.c.

